

Մ ՈՒՐԲ Զ ԱԿՈՐ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՆԻՍԱՏ ՄԱՅՐ Ե ԿԵՂԵՅԻ

ՅԻԱՆԱԿԻ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ԿԻՐԱԿԻ
22 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 2024

ԸՆԹԵՐՑՈՒՄ ԵՍԱՅԻ ՄԱՐԳԱՐԷԻ ԳԻՐՔԷՆ (41.4-14)

Այսպէս կ'ըսէ Տէրը.- «Ո՞վ ըրաւ, ո՞վ իրականացուց այս բոլորը, ո՞վ որոշեց պատմութեան ընթացքը, եթէ ոչ ես՝ Տէրս, որ անոր սկիզբը դրի եւ զայն կը դեկավարեմ մինչեւ գալիք յաւիտեանը: Հեթանոսները զիս տեսան եւ վախցան, հեռաւոր ազգեր իրենց սարսափէն մօտեցան, իրարու քով եկան: Արհեստաւորներ որպէս ընկեր ու եղբայր զիրար քաջալերեցին, հիւսնը ոսկերիչին օգնեց, ձուլագործը՝ դարբինին: Իրարու ըսին. «Լաւ եղաւ այս օգնութիւնը», եւ կուռքերը իրենց տեղը զամեցին, ամրացուցին այնպէս՝ որ չչարժին: Բայց դո՛ւն, Իսրայէլ, դուն իմ ծառաս ես, ո՞վ Յակոբ, ե՛ս քեզ ընտրեցի, ո՞վ սերունդ Աբրահամի՝ զոր սիրեցի. քեզ աշխարհի չորս ծագերէն բերի, աշխարհի հեռաւոր անկիւններէն քեզ կանչեցի, ըսելով. «Իմ ծառաս ես դուն». չլքեցի քեզ, որովհետեւ իմ ընտրածս ես դուն: Հետեւաբար մի՛ վախնար, ես հետդ եմ. մի՛ շփոթիր, քու Տէր Աստուածդ եմ ես. պիտի զօրացնեմ քեզ, պիտի օգնեմ քեզի եւ իմ աջովս պիտի պահպանեմ եւ արդարացնեմ քեզ: Ահա քու բոլոր հակառակորդներդ պիտի ամչնան ու գլուխնին կախեն, իսկ քեզ ամբաստանողները պիտի կորսուին ու չքանան: Պիտի փնտռես բայց պիտի չգտնես անոնք՝ որ քեզի թշնամութիւն ըրին, պիտի չքուին, գոյութենէ պիտի դադրին քեզի դէմ պատերազմողները: Որովհետեւ ես՝ քու Տէր

... ես՝
ֆու Տէր
Աստուածդ,
ֆու ձեռքդ
բռնած եմ
եւ քեզի
կ'ըսեմ. «Մի՛
վախնար,
պիտի օգնեմ
քեզի»:

Աստուածդ, քու ձեռքդ բռնած եմ եւ քեզի կ'ըսեմ. «Մի՛ վախնար, պիտի օգնեմ քեզի»: Մի՛ վախնար, ո՞վ Յակոբի մնացորդ, փոքրաթիւ Իսրայէլ, ահա ես կ'օգնեմ քեզի», - կ'ըսէ Իսրայէլի Սուրբ Աստուածը, որ քեզ պիտի փրկէ:

ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ ԵՐԱՅԵՑԵՑԻՆԵՐՈՒՆ ԳՐԱԾ ՆԱՄԱԿԷՆ (7.11-25)

Գիտենք թէ Ղեւտացիներու քահանայութիւնն էր հիմը սրբութեան այն օրէնքին որ Իսրայէլի ժողովուրդին տրուեցաւ: Արդ, եթէ կարելի ըլլար այդ քահանայութեան միջոցաւ կատարելութեան հասնիլ, Աստուած ի՞նչ պէտք պիտի ունենար նոր քահանայապետ մը տալու Մելքիսեղեկի օրինակով եւ ո՛չ Ահարոնի քահանայութեան շարունակութենէն: Միւս կողմէ, քահանայութեան փոխուելուն հետ սրբութեան օրէնքն ալ պէտք էր փոխուէր. որովհետեւ Քրիստոս, որուն մասին կը խօսուի, կը պատկանէր ուրիշ ցեղի մը, որուն անդամներէն ո՛չ ոք քահանայութեան պաշտօնը ստանձնեց երբեկիցէ: Արդ, յայտնի է թէ մեր Տէրը Յուդայի ցեղէն էր, մինչդեռ այդ ցեղէն գալիք քահանայութեան մը մասին Մովսէս ոեւէ բան չըսաւ:

Փոփոխութիւնը աւելի բացորոշ է անով՝ որ կը յայտնուի քահանայ մը որ Մելքիսեղեկի նման է. այսինքն՝ մարմնաւոր կեանքի յատուկ օրէնքներու եւ կարգերու համաձայն չէ՛ որ քահանայ եղած է, այլ՝ յաւիտեանական կեանքի մէջ ի զօրու եղող օրէնքով: Անոր մասին վկայեց սաղմոսագիրքը, ըսելով. «Դուն յաւիտեան փառանայ ես, Մելքիսեղեկի պէս»: Բացայայտ է, թէ նախկին պատուիրանը մէկզի կը դրուի,

անգոր եւ անօգուտ ըլլալուն համար, որովհետեւ Օրէնքը չկրցաւ ոեւէ բան կատարելութեան հասցնել. եւ հիմա աւելի լաւ յոյս մը տրուեցաւ մեզի, որով Աստուծոյ կը մօտենանք:

Աւելին, այս նոր քահանայութիւնը երզումով տրուեցաւ, մինչդեռ միւսներուն քահանայութիւնը երզումով տրուած չէ: Քրիստոս քահանայ եղաւ Աստուծոյ երզումով, ինչպէս սաղմոսագիրքը կ'ըսէ.

“Տէրը անդառնալի երդում ըրաւ, ըսելով.-

Դուն յաւիտեան քահանայ ես, Մեկիսեդեկիս պէս”:

Եւ այսպէս, Յիսուս գերազանց ուխտի մը երաշխաւորը եղաւ: Ի վերջոյ, միւս քահանաները թիւով շատ կ'ըլլային, որպէսզի մէկուն կամ միւսին մահով քահանայութիւնը չընդհատուէր: Բայց որովհետեւ Յիսուս յաւիտեան կ'ապրի, իր քահանայութիւնն ալ անվախճան է: Ուստի նաեւ կրնայ վերջնականապէս փրկել անոնք որոնք իր միջոցաւ Աստուծոյ կողմէն, որովհետեւ միշտ կենդանի ըլլալով՝ տեւաբար բարեխօս կ'ըլլայ անոնց համար:

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԱԻԵՏԱՐԱՆԷՆ
ԸՍՏ ՂՈՒԿԱՍԻ
(19.11-28)

Մինչ ժողովուրդը անոր ըսածները մտիկ կ'ընէր, Յիսուս իր խօսքը շարունակեց, եւ Երուսաղէմի մօտեցած ըլլալով ու գիտնալով որ ժողովուրդը կը կարծէ թէ Աստուծոյ արքայութիւնը շուտով պիտի յայտնուի, հետեւեալ առակը պատմեց անոնց.-

«Ազնուական մարդ մը կար, որ հեռաւոր երկիր մը գնաց, որպէսզի թագաւորական իշխանութիւն առնէ եւ իր երկիրը վերադառնայ: Նախքան մեկնելը, կանչեց իր տասը ծառաները եւ իւրաքանչիւրին հարիւր արծաթ դահեկան տուաւ եւ ըսաւ. “Շահարկեցէ՛ք այս դրամը մինչեւ վերադարձս”: Բայց իր քաղաքացիները կ'ատէին զինք. հետեւաբար պատգամաւոր զրկեցին իր ետեւէն, ըսելով. “Չենք ուզեր

որ ան մեր վրայ թագաւոր դառնայ”:

Երբ որ ազնուականը թագաւորական իշխանութիւնը առաւ եւ վերադարձաւ, անմիջապէս կանչեց իր ծառաները, որոնց դրամ տուած էր, գիտնալով համար թէ ի՞նչ շահած են: Առաջինը եկաւ եւ ըսաւ. “Մէկ տուածիդ դէմ տասը շահեցայ”: Տէրը ըսաւ. “Ապրի՛ս, բարի ծառայ, քանի այդ փոքրիկ բանին մէջ հաւատարիմ գտնուեցար, ահա քեզ տասը քաղաքներու վրայ կառավարիչ պիտի նշանակեմ”:

Երկրորդ ծառան ալ եկաւ եւ ըսաւ. “Մէկ տուածիդ դէմ հինգ շահեցայ”: Տէրը ըսաւ. “Քեզ ալ հինգ քաղաքներու վրայ կառավարիչ կը նշանակեմ”:

Երրորդը եկաւ եւ ըսաւ. “Տէ՛ր, ահաւասիկ տուած դրամդ, զայն պահեցի թաշկինակի մը մէջ ծրարած: Կը վախնայի քեզմէ, որովհետեւ խիստ մարդ մըն ես: Կ'առնես ինչ որ քուկդ չէ եւ կը հնձես ինչ որ չես սերմանած”: Տէրը անոր ըսաւ. “Չա՛ր ծառայ, քու խօսքովդ քեզ պիտի դատեմ: Քանի գիտէիր որ կ'առնեմ ինչ որ իմս չէ եւ կը հնձեմ ինչ որ չեմ սերմանած, ինչո՞ւ ուրեմն դրամս սեղանաւորներուն չտուիր, քանի գիտէիր նաեւ թէ վերադարձիս զայն տկոսով միասին պիտի պահանջէի”:

Ապա սպասաւորներուն ըսաւ. “Առէ՛ք իրմէ դրամը եւ տարէ՛ք տուէ՛ք անոր որ տասնապատիկը շահած է”: Անոնք ըսին. “Տէ՛ր, անիկա արդէն տասնապատիկը ունի”:

“Գիտցէ՛ք,- ըսաւ ան,- ունեցողին աւելիով պիտի տրուի, իսկ չունեցողին պիտի առնուի նոյնիսկ իր ունեցած ամենէն փոքր բաժինն ալ:

... ունեցողին աւելիով պիտի տրուի, իսկ չունեցողէն պիտի առնուի նոյնիսկ իր ունեցած ամենէն փոքր բաժինն ալ:

“Առէ՛ք իրմէ դրամը եւ տարէ՛ք տուէ՛ք անոր որ տասնապատիկը շահած է”: Անոնք ըսին. “Տէ՛ր, անիկա արդէն տասնապատիկը ունի”:

“Գիտցէ՛ք,- ըսաւ ան,- ունեցողին աւելիով պիտի տրուի, իսկ չունեցողին պիտի առնուի նոյնիսկ իր ունեցած ամենէն փոքր բաժինն ալ: Իսկ իմ թշնամիներս, որոնք չեն ուզեր որ իրենց թագաւոր ըլլամ, հոս բերէ՛ք եւ իմ ներկայութեանս սպաննեցէ՛ք զանոնք”»:

Այս խօսքերը ըսելէ ետք Յիսուս շարունակեց իր ճամբան դէպի Երուսաղէմ:

Անդրադարձներ Եւ Խորհրդածույթիւններ

Չեկուցում Թիւ 1.- 30 Նոյեմբերին, եւ 11, 12, 13, 14 Դեկտեմբեր 2024-ին դասախօսութիւններու շարք մը տուի Ս. Յակոբ Առաջ. Մայր Եկեղեցւոյ մէջ: Շարքը կը վերաբերէր Ս. Պատարագին: Առաջին երկու դասախօսութիւնը առաւելապէս եզրաբանական էր, երրորդը՝ Հայ եկեղեցւոյ Պատարագամատոյցի կամ Խորհրդատետրի զարգացման ուրուագծում, իսկ վերջին երկուքը՝ Ալեքսանդր Շմեմանի «Գոհաբանութեան Ս. Խորհուրդ»ի (հասկնալ՝ Ս. Պատարագի) անդրադարձներուն մատուցում, եւ՝ մերթ ընդ մերթ խորհրդածում: Շօշափելի դեռ շատ նիւթեր կան: Գրաւոր եւ ամփոփ զեկուցեմ:

Ինչպէս ըսի, առաջին երկու դասախօսութիւնը եզրաբանական էր: Նախ եւ առաջ՝ «գոհ» բառին յստակացում: Ըսեմ, որ բառին ծագման անդրադարձս սկիզբէն չորի, այլ երկրորդ դասախօսութեան ատեն, եւ՝ հապճեպելով, այն մտահոգութեամբ՝ որ սկիզբէն շփոթեցուցիչ նիւթ մը դրած կ'ըլլամ:

Արդ, Հրաչեայ Աճառեան իր Արմատական Բառարանին մէջ՝ պահլաւերէնի «գօհր»ը ցոյց տուած է որպէս ծագումնաբառ, որ «աւանդուած է իրանեան գրականութեան մէջ՝ "օրհնեալ ջուր" նշանակութեամբ»: «Օրհնեալ ջուր» նշանակութենէն ծիսական գործածութեան համար հեղուկ (կաթ կամ գինի կամ մեղր եւ այլն) նշանակութեան անցումը՝ այնքան ալ հեռու չէր կրնար ըլլալ, ուստի՝ պատահած է: Ինչպէս մարդիկ «խառն ամուսնութիւն»ներ կը կնքեն, նոյնպէս՝ բառերը: Չենդերէնի մէջ կայ «գօաթրա» բառը, որ կը թուի միացումը ըլլալ «գօհր» եւ «հօթրա» (սանսկրիտ լեզուով՝ սրբազան ընծայաբերութիւն): Աճառեան նշած է՝ թէ ասորերէնի մէջ կայ «գօաթրա»յէն

առնուած «գաւթրա»ն, որ նշանակած է «դելերին ձօնուած հաց», այսինքն՝ ոգիներուն ընծայուած հաց: «Օրհնեալ ջուր»էն մինչեւ ոգիներուն ընծայուած հաց իմաստափոխութիւնը՝ իրապէս մի քանի «խառն ամուսնութիւն» կ'ենթադրէ: Մեր «գոհ» բառի ծագումնաբանութեան մէջ, դեռ կայ երբայերէնի «գեբահ» (գրհ) բառը (երբայերէնին մէջ բառին «բ» տառը «վ» կը հնչուի), որ կը նշանակէ «զենուած»: Բառը կը նշէր սրբազան այն ընծան, որուն արեան հեղմամբ է, որ մատուցումը կը կատարուէր: Ենթադրուած է, թէ բառը կու գար Դատաւորներու գիրքի 8-րդ գլխուն մէջ յիշուած մաղիանացի թագաւոր Չեբէէ կամ Չեբահ (այս անունը գրուած է ՉԲՀ: Նշանախեցերու խնդիր է անուան «Չեբէէ»կամ այլապէս, այսինքն՝ «Չեբահ» ընդերցումը: Սա ալ ըսեմ, որ երբայերէն տառերէն «հէ»ն երբ բառի վերջաւորութեան կու գայ, եւ իր ներքեւ կէտ չունի՝ անձայն է, իսկ երբ կէտ ունի՝ թանձր հազագային կը հնչէ) անունէն: Թագաւորը սպաննուած էր: Ըստ այս ենթադրութեան, «գեբահ»ը սպաննուած սրբազան ընծան է:

«Չօհր», «գօաթրա», «գաւթրա», «գեբահ» իմաստներու իրարախառնում մը դիւրին է տեսնել մեր «գոհ» բառին մէջ: Հին Կտակարանի երբայերէն բնագրին մէջ, բառը արդէն իր մէջ ունէր այն իրարախառնումը: Եւ ատիկա անցած էր «գոհ» բառին, որ գործածուած է թէ՛ կենդանական ընծաներուն համար, թէ՛ հացեղէն ընծաներուն համար, թէ՛ հեղանիւթ ընծաներուն համար եւ այլն, նաեւ՝ գործածուած է, թէեւ մերթ ընդ մերթ, «նուէր» իմաստով, հաւանաբար՝ մեռնելու աստիճան ինքնընծայման նուէր նշանակութեամբ:

ՈՂՈՐՄՈՒԹԵԱՆ ԿԱՆՉ ՄԸ ԱՊՈԹՔԱԵՐ ԾԷՆՔԱԻԷՆ

ՀԵՊԻՆԱԿ՝ ՀԷՆՐԻ ՆՈՒԸՆ

ԹՎԻՊՈՒՆՈՒԹԻՒՆ՝ ԿԱՐՕ ՍՐԿ. ՆՈՒՍՈՒՏԵԱՆԻ

ԱՎԱԳ ՈՒՐԲԱԾ*

Ով քաղցր Տէր, ի՞նչ կրնամ ըսել քեզի այս սուրբ գիշերուան մէջ: Բառ մը կա՞յ որ բերնէս կրնայի արտաբերել, կամ որեւէ մտածում, որեւէ նախադասութիւն: Ինձի համար յանձն առիր մեռնիլ, մեղքերուս համար ամէն ինչ տուիր, ինձի համար ոչ թէ միայն մարդացար, այլ նաեւ՝ ամենադաժան մահով չարչարուեցար: Որեւէ պատասխան կա՞յ:

Երանիկարենայի պատշաճ պատասխան գտնել, բայց խորհրդածելով սուրբ չարչարանքներուդ

եւ մահուանդ մասին, կրնամ միայն քեզի խոնարհաբար խոստովանիլ, թէ աստուածային սիրոյդ անհունութիւնը բոլորովին անհամարժէք կը գտնէ որեւէ պատասխան: Թոյլ տուր որ միայն ոտքի կենամ ու դիտեմ քեզ: Մարմինդ կոտրած է, գլուխդ՝ վիրաւոր, ձեռքերդ ու ոտքերդ՝ զամերէն հերձուած, կողդ՝ խոցուած: Անշնչացած մարմինդ հիմա կը հանգչի Մօրդ թելերուն մէջ: Հիմա ամէն ինչ վերջացած է: Աւարտած է: Կատարուած է: Իրագործուած է:

Քաղցր Տէր, ողորմած Տէր, առատաձեռն Տէր, ներող Տէր, կը պաշտեմ քեզ, կը գովերգեմ քեզ, շնորհակալութիւն կը յայտնեմ քեզի: Չարչարանքներուդ ու մահուանդ միջոցաւ ամէն ինչ նոր դարձուցիր: Խաչդ՝ որպէս յոյսի նոր նշան հաստատուեցաւ այս աշխարհին մէջ: Թող որ միշտ խաչիդ հովանիին տակ ապրիմ, Տէր, եւ անդադար անոր յոյսը հոչակեմ: Ամէն:

(Շար. 28)

*Յարգելի ընթերցող,

Կը խնդրուի նկատի առնել, թէ կը հետեւինք գրքի յաջորդական ընթացքին, նոյնիսկ եթէ նիւթը օրուայ խորհուրդին հետ չի համընկնիր: Ծնորհակալութիւն Ձեր հասկացողութեան համար:

ՃՐԱԳԱԼՈՅՑԻ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳ

Կիրակի, 5 Յունուար 2025-ի
երեկոյեան ժամը 6.00-ին

Կը պատարագէ եւ կը պատգամէ
Գերշ. Տ. Բարգէն Արք. Չարեան
Առաջնորդ Գանատայի Հայոց Թեմին

Նախքան Ս. Պատարագը

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳՆՉԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՅՈՒՄՆԵՐ

Կատարողութեամբ
Ս. Յակոբ Կիրակնօրեայ դպրոցի
աշակերտներու
երեկոյեան ժամը 5.30-ին

**ՔՐԻՍՏՈՍ ԾՆԱՌ ԵՒ ՅԱՅՏՆԵՑԱՒ
ՉԵՋԻ ՄԵՋԻ ՄԵԾ ԱՌԵՏԻՍ:**

